

Dette var nu i **Endringsforslaget** udtrykt saaledes, at vedkommende Part kunde kræve Sagen forsaavidt henvist til Domstolene, naar han paastod, at den ikke skulde afgjøres efter den almindelige Bøndslovgivning. Udvalget har imidlertid ikke været i Tvivl om, at Bøndsretsretternes Kompetence fillert og utvivlsomt er given; forsaavidt der var Tale om Anvendelse af Bøndslovgivningen, enten det nu var den almindelige, eller en speciel Bøndslovgivning, der kunde være given for visse Bønds, visse Kommuner eller Stigt, Bestemmelser, som ere holdte vedlige i selve denne Lovs sidste Paragraf. Altsaa, forsaavidt der ingen Tvivl om, at denne Høvisning til den specielle Bøndslovgivning ikke var rigtig. Er der Tale om Anvendelse af Bøndslovgivningens Bestemmelser, bør Bøndsretsretterne anvende dem. Derimod er der andre Forhold, hvor Sagen stiller sig anderledes. Der kan under en Bøndsforretning blive paastaet af en Part, at han isølge særlig Afkomst kan kræve et Punkt afgjort uden Høvisning til Bøndslovgivningen. Der kan være sluttet Overenskomster, der kan være vundet Høvd paa Forhold, og der kan være andre privatrettelige Afkomster, isølge hvilke han kan kræve en særegen Afgjørelse uafhængig af Bøndslovgivningen. Det er dette, hvorom der nu findes Afgjørelse her i dette **Endringsforslag**, og jeg antager ogsaa, at det er det, hvortil der er sigtet i **Endringsforslaget**, saaledes som det var redigeret paa det Sted, hvor det stod, og saaledes som det er redigeret i Høvsloven af 1869, hvoraf denne **Endring** ligefrem er streven ud. Men for at udtrykke dette har man foretaget Forandringer i dette **Endringsforslag**, idet man har ladet Høvisningen til den specielle Lovgivning gaa ud og har redigeret det saaledes, at Reglen nu kommer til at gjælde enhver Paastand om, at Spørgsmaalet i Bøndslovsager skal afgjøres paa en af Bøndslovgivningen uafhængig Maade, altsaa paa en Maade, der er uafhængig saavel af den almindelige som mulige specielle Bøndslovgivninger. Hvorvidt det nu i og for sig maa siges at være en rigtig Regel eller den bedste Regel, der nu gives for dette Tilfælde, er Noget, jeg ikke skal udtale mig om, men i og for sig synes der ikke at kunne være Noget iveien for, at Bøndsretsretterne ogsaa kunne afgjøre slige Spørgsmaal. Imidlertid vilde en almindelig Regel paa dette Omraade vistnok kræve videregaaende Underføgøllser, end det paa dette Punkt af Udvalgets Behandling har været gjørligt at anfille, saavel som ogsaa kræve et Kjøndsstab til de praktiske Afgjørelser, der maatte være trufne tidligere, som Udvalget ikke har haat. Imidlertid har Udvalget fulgt **Regjeringsforslagets** Redaktion, forsaavidt det ogsaa der er fastsat, at Bøndsretsretterne kunne afgjøre Spørgsmaalene, naar Parterne ere enige derom. Kommer der altsaa et saadant Spørgsmaal for, staar det til vedkommende Part

at fordre dette Spørgsmaal henvist til de almindelige Domstole, men hvis Parterne ere enige om at lade Bøndslovsretterne eller Landvøvsenskommissionerne afgjøre Spørgsmaalet, kan det ogsaa ske. Men ogsaa paa dette Punkt har Udvalget foreslaet en Forandring i **Regjeringsforslaget**. Der var det nemlig forudsat, ligesom det er forudsat i Høvsloven, at, naar Bøndslovsretterne eller Landvøvsenskommissionerne saaledes isølge Parternes Vedtagelse have at afgjøre et af disse Spørgsmaal, skulle de afgjøre det som Bøvdgiftsmænd, altsaa i en hel ny Egenstab, hvoraf vilde følge paa den ene Side, at Afgjørelsen ikke kunde være Egenstand for Appel og paa den anden Side, at den ikke vilde være exigibel. Det har Udvalget ikke ment vilde være hensigtsmæssigt. Ganste vist kan der jo naturligtvis ikke være Noget i Veien for, at Parterne vedtage, at et saadant Punkt bliver afgjort uden Appel, det kunne de altid vedtage; men at bestemme i selve Loven, at de ikke skulle kunne lade Bøndslovsretterne afgjøre dette Spørgsmaal under Appel til Landvøvsenskommissionerne, hvis de foretrakke dette, synes der ikke at være nogen Grund til, ligesom det ogsaa vilde være ueheldigt, hvis den Afgjørelse, der maatte blive truffen, manglede Egenbilstet. Vi have altsaa fulgt den Bei, der paa et andet Høvslovet Omraade er anviset, nemlig Loven af 14de April 1865 om private Veisager, hvor det ganste i Almindelighed siges, at, naar Parterne ere enige om at lade Spørgsmaalet afgjøres ved disse Autoriteter, kunne de vedtage det; men saa følger deraf, at Afgjørelsen ganste bliver af samme Bøvsfæstehed som den, der isølge den private Veilov træffes af Sogneraadet eller af Amtsraadet. Den samme Bei have vi altsaa fulgt her. Dette forudsætter naturligtvis, at, for at Spørgsmaalet skal kunne komme frem; maa vedkommende Bøndslovgivning paa det paagjældende Punkt være af en saadan Bøvsfæstehed, at der er Plads aaben for særlige Overenskomster. Det forudsættes altsaa, at Bøndslovgivningen paa det paagjældende Punkt er deklaratorisk, saaledes at der kan træffes Overenskomster uafhængig af Bøndslovgivningen; men selv om Lovgivningen maatte være præceptiv, kan Spørgsmaalet jo komme til at foreligge, forsaavidt der bestaar ældre Afkomster, som det efter de almindelige Regler om Rettsbestemmelsens Bøvsfæsting i Eiden ikke har været Høvsigten at omstøde. Det vilde være en Tilbagevøvsen. Det er den ene Side af Kompetencepøvsmaalet. Der er imidlertid ganste andre Spøvsmaal, som med samme Høvs kunne gjøres Krav paa Afgjørelse her, men som ikke ere blevne afgjorte i **Regjeringsforslaget**, og som heller ikke Udvalget af de anførte Grunde har turdet give sig i Sag med. Der kan saaledes i enhver Landvøvsenssag tænkes som Incidentspunkter at optaa Tvivlspøvsmaal, som maa afgjøres, ikke efter den særlige Lovgivning eller paa Grund af særlige Afkomster, men